

Nieuw concept om hygiëne en verzorging te verbeteren

Hok met varkens komt naar de verzorgers toe

De biggen van zeug 8 uit afdeling 3 moeten worden gemerkt. De medewerker drukt op een knop en even later staat het hok met daarin de zeug en haar biggen voor zijn neus. Hij merkt de biggen en stuurt het hok terug naar de afdeling. Schippers maakt deze fantasie werkelijk met het Hy-Care huisvestingsconcept.

Hy-Care begon in 2012 met een spreekwoordelijke tekening op een sigarendoos toen Mark Schippers en Mart Smolders bij elkaar zaten. Volgens Schippers en Smolders zijn er twee onderwerpen waardoor de zeugen in de Nederlandse zeugenhouderij niet optimaal presteren: hygiëne en verzorging. De hygiëne is niet optimaal, omdat de huidige stallen niet kiemvrij te maken zijn en de verzorging soms te wensen over laat. Ook kan de varkenshouder en/of zijn personeel niet de hele dag een oogje op alle dieren houden.

Met het Hy-Care (hygiëne en verzorging - red.) concept dat Schippers heeft bedacht, lijkt het mogelijk zowel de hygiëne als de

zorg te verbeteren. Erik Helmink, directeur marketing, en Victor van Wagenberg, innovatiemanager, leggen het nieuwe huisvestingsconcept uit.

Kiemvrije start

„Zeugen presteren het best in nieuwe stallen, omdat die nog vrij zijn van kiemen. Uit dit oogpunt zou het fijn zijn om elke ronde met een nieuwe stal te kunnen beginnen”, zegt Helmink. Het is iedereen wel duidelijk dat dit fictie is, want iedere keer een nieuwe stal bouwen wordt een dure grap. Is er een mogelijkheid om binnen een gebouw steeds opnieuw kiemvrij te beginnen, waarbij de bouwkosten per dierplaats binnen de huidige kaders blijven?

Om iedere ronde opnieuw kiemvrij te starten, moet er een perfect te reinigen hok worden ontwikkeld. „Zelfs een spuitrobot krijgt de huidige hokken niet perfect schoon, onder de roosters en in de hoeken waar inrichting en afdeling op elkaar aansluiten, blijft vuil achter”, zegt de marketingdirecteur.

De eerste fase in het traject was het ontwikkelen van een hok waarvan iedere centimeter te reinigen is. Het hok dat hiervoor is bedacht, is eigenlijk een mestpan met hoge opstaande randen. Het hok van 1,9 x 2,6 meter is van kunststof en heeft afgeronde hoeken. Dit hok kan naar gelang de wensen

van de varkenshouder worden ingericht. Om het hok grondig te kunnen reinigen, moet het los in de afdeling staan en verplaatsbaar zijn. Hierdoor is zowel de boven- als de onderkant bereikbaar.

Tandartsstoel

Naast de hygiëne in stallen is ook de arbeid een belangrijke factor in de prestatie van een bedrijf. Deze arbeid hangt samen met de verzorging van de dieren. Veel arbeidstijd gaat verloren met het lopen door stallen. „Gemiddeld loopt een medewerker per werkdag 10 kilometer door de stallen. Hij verloopt hiermee bijna de helft van zijn werktijd”, aldus Helmink. „Natuurlijk observeert de medewerker in deze tijd de dieren. Maar de arbeid kan vele malen efficiënter worden ingezet.”

Helmink legt het uit aan de hand van een voorbeeld. „Waarom gaan wij naar een tandarts? Omdat hij naast de stoel op zijn praktijk alle materialen voor handen heeft.” Bovendien verdoet een tandarts op deze manier geen kostbare reistijd. Zo werkt Hy-Care ook, de varkens komen naar de verzorger in plaats van andersom. De gehele stal werkt geautomatiseerd. Boven de hokken komen camera's te hangen waarop 24 uur per dag te zien is wat er gebeurt. Op het moment dat er iets

Global Event

Op 7, 8 en 9 november houdt Schippers zijn Global Event met als thema 'Zonder antibiotica, dat is ons doel.' Op deze dagen zijn er wisselende kennissessies en er is een kennismarkt die zich richt op alle producten en diensten van Schippers. Daarnaast krijgen de bezoekers de kans een kijkje te nemen bij het Hy-Care concept.

Aanmelden kan via www.schippers.nl

afwijkends gebeurt, geeft de camera een melding door naar de centrale computer, waarop de medewerker het hok naar zich toe kan laten komen. Hetzelfde geldt voor de behandelmomenten, dan komt het hok naar de behandelpaats in de stal. Hierdoor wordt de zorg voor zeug en biggen gestructureerd en is de kans op fouten, bijvoorbeeld het vergeten te behandelen van een toom, kleiner. „De deelprocessen worden geborgd door te standaardiseren en processen te voorzien van een duidelijke instructie”, zegt Helmink.

Proef op de som

Schippers heeft niet zomaar iets in het wilde weg bedacht, maar is er ook mee aan het experimenteren gegaan. „Bij een varkenshouder hebben we zes Hy-Care hokken neergezet, om te kijken of het überhaupt mogelijk is om er zeugen en biggen in te houden”, aldus Van Wagenberg. De testhokken zijn ingericht met een kraamhok, een biggentrog naast de trog van de zeug en een biggenblazer onder de zeug. De biggenblazer blaast elke keer een pufje lucht onder de zeug als zij staat, zodat er onder de zeug een onaangenaam klimaat heerst voor de biggen. Als de zeug gaat liggen, lopen de biggen daardoor minder risico om eronder te komen. Er zijn nu twee

geboorterondes geweest in deze zes hokken en de medewerkers van Schippers en de varkenshouder zijn er van overtuigd dat het mogelijk is zeugen en biggen te houden in deze hokken.

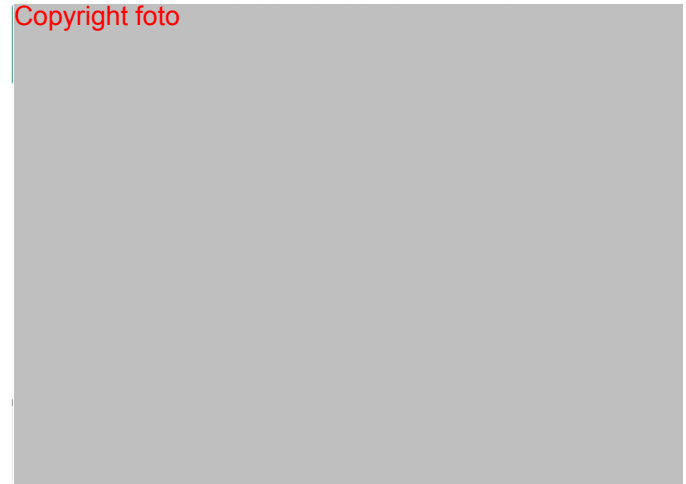
Positieve punten aan de bak zijn volgens Van Wagenberg dat er geen tocht is omdat het hok uit één stuk bestaat. Door de afgeronde hoeken van het hok is er een goed bigverkeer en daarom liggen er geen biggen te verkleumen in een hoek. De uier van de zeug is goed bereikbaar en doordat de trog voor de biggen naast de trog van de zeug is, vreten de biggen beter.

De twee testrondes hebben wel wat verbeterpunten aan het licht gebracht. Zo is de aansluiting van de roostervloer op het kunststof hok nog niet optimaal, moet er een manier worden bedacht om het voersysteem te vereenvoudigen en kan de uitvoering van enkele onderdelen hygiënischer.

Wat betreft de resultaten in de Hy-Care hokken mag Schippers niet klagen, de eerste ronde waren er geen doodgelegene biggen. In de tweede ronde waren er helaas vijf biggen doodgelegene op het moment dat de biggenblazer was uitgevallen.

Door de introductie van dit concept verwacht Schippers dat er stappen worden gezet binnen de varkenshouderij. „Iedere ronde kan de varkenshouder starten ▶

Copyright foto

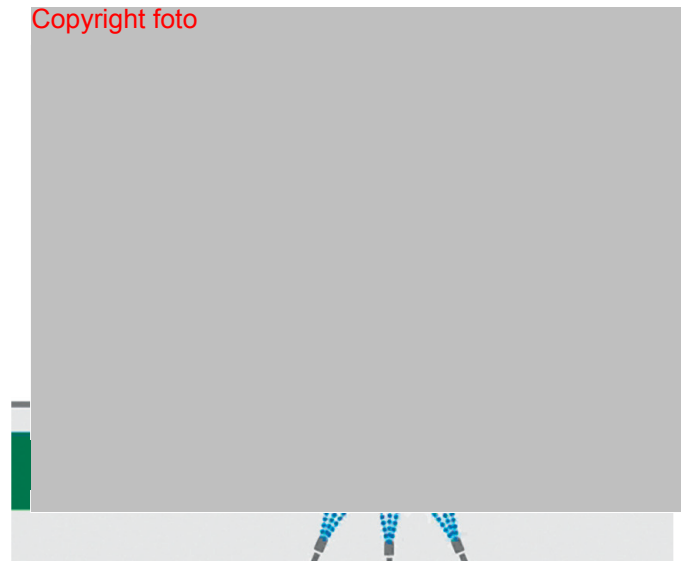
Bij Hy-Care komen de dieren naar de verzorger toe. De verzorger heeft op de behandelpaats alle benodigde materialen bij de hand.

Copyright foto

Eens per week kan de mest uit het hok afgelaten worden, waarna de mestpan wordt schoongespoeld.

Copyright foto

Na elke ronde wordt het hok in een wasmachine gereinigd, zo wordt het niet alleen van boven, maar ook van onderen schoon.

Dossier Hy-Care

Een nieuw huisvestingsconcept voor zeugen om de hygiëne en verzorging te verbeteren. Op het Global Event van Schippers begin november zal dit Hy-Care concept voor geïnteresseerden te bekijken zijn. Daarna zal pigbusiness.nl het concept blijven volgen, door middel van video, foto's en nieuwsberichten. Bekijk het dossier op www.pigbusiness.nl

Copyright foto

Hycare hok
Het hok staat los in de afdeling en is eigenlijk een kunststof mestpan met hoge wanden. Voor de hygiëne zijn de hoeken afgerond.

met een kiemvrij hok, waardoor juist in die kwetsbare periode van kraam en opfok de infectiedruk kan worden geminimaliseerd. Hierdoor kan het antibioticagebruik nog verder omlaag", zegt Van Wagenberg. Ook verwacht Schippers de biggensterfte van geboorte tot slacht te reduceren. „In 2012 was dit 17,6 procent en dat is niet alleen maatschappelijk, maar zeker ook economisch niet wenselijk”, zegt de innovatiemanager. Een bijkomend voordeel is dat de plaats waar de medewerker de dieren behandelt optimaal is ingericht, zodat de arbeidsomstandigheden en efficiëntie verbeteren. Doordat er op hokniveau wordt gewerkt, zijn er tal van mogelijkheden voor identificatie en registratie, bijvoorbeeld het wegen van een hok. En uit de eerste proeven van Schippers blijkt dat er ook milieutechnische voordelen zijn. In plaats van 5,8 kubieke meter mest per jaar (Kwin 2011-2012) produceert een zeug in de kraamstal maar ongeveer 4 kubieke meter per jaar. Het verschil tussen beiden is spoelwater.

Stallen veranderen

Het concept verandert de wereld van de stallenbouw. In de eerste plaats zijn er afdelingen waar de hokken met kraamzeugen staan. Een zelfde afdeling is er ook voor de opfokbiggen. Daarnaast is er een behandel-

ruimte met meerdere plateaus, waar eens per week ook de mest uit het hok wordt gelaten. Verder is er een geboorteruimte voor een aantal hokken voor zeugen die aan het werpen zijn. Deze ruimte is in de buurt van de behandelruimte, zodat de medewerker effectief kan handelen. Er is een wasmachine die de hokken kan reinigen en desinfecteren en er is een ruimte waar de hokken tussen de rondes worden opgeslagen. Als voorbeeld werkt Schippers met een afdeling van acht hokken, vier aan weerszijden. Om de hokken uit de afdeling te halen, moet het pad in het midden net zo breed zijn als het hok. Hiermee gaat veel kostbare ruimte verloren. Om het concept economisch interessant te houden, kunnen de hokken ook boven elkaar worden geplaatst, in een soort magazijnopstelling. Boven ieder hok komt verlichting en een camera voor het toezicht. In de wanden komen per laag luchtinlaten en aansluitingen voor voer en water. Tussen de afdelingen is hiervoor een technische gang. „In deze gang zitten alle technieken zoals voerdosatoren en waterleidingen, hierdoor is er in de afdeling minder techniek waar vuil zich kan ophopen”, zegt Van Wagenberg. Daardoor is het reinigen van de afdelingen tussen de rondes door eenvoudiger. „Het nut en de noodzaak om de afdelingen tussen alle rondes te reinigen,

moet blijken uit het onderzoek”, stelt de innovatiemanager.

Voor het transport van de hokken heeft Schippers zich laten inspireren door magazijnautomatisering en fabrieken. In de centrale gang staat een lift met daarop een trolley die op de benodigde hoogte een afdeling in kan rijden. Vanaf deze trolley rijdt er weer een gedeelte onder het hok, het hok wordt dan opgetild en op de trolley gereden. Die gaat vervolgens naar de lift, daar zakt het hok en kan dan naar de ruimte worden gereden waar het hok nodig is. Of deze techniek gaat werken in een omgeving met stof, mest en ammoniak moet nog blijken.

„Als je van grotere afstand puur naar het productieproces in de varkenshouderij kijkt, zijn we eiwitproducenten, daarvoor stoppen we voer, water en zuurstof in een machine die varken heet”, daarmee legt Helmink uit dat de varkenshouderij ook een industrie is. Maar wel een industrie waar met dieren wordt gewerkt en de gezondheid en het welzijn van het dier moeten worden geborgd. „Op dierniveau is een hok van dit concept, waar het dan ook wordt geplaatst, niet anders dan een hok in een huidige afdeling. Maar wel met 24 uur zorg en een kiemvrije start.” ■

 Reageren?
j.cornelissen@pigbusiness.nl